

Divadlo Štúdio tanca:

Po víťazstve (It all started with a winner)

Autor: Marek Godovič

Názov analýzy: Víťazstvom všetko začína

Nevraživosť, hnev frustrácia, neustále verbálne ataky naživo či v online svete, ktoré postupne prerastajú aj do fyzického násilia. Tieto témy sa neúprosne prenášajú aj do umeleckej tvorby, nevynímajúc súčasný tanec. Reflektuje ich aj najnovšia tanečná inscenácia Divadla Štúdio tanca Po víťazstve (It All Started with a Winner), v ktorej sa tvorcovia zamerali na zmeny v spoločnosti, riešenie veľkých konfliktov a ich podôb v dejinách.

Dielo je výrazne inšpirované oslavami 80. výročia Slovenského národného povstania. Reflexiou jednej z kľúčových udalostí slovenskej histórie však súčasne vypovedá aj o skúsenosti s povstaním ako takým. Banskobystrický súbor zložený z tanečníc a tanečníkov z rôznych krajín a kultúr na tvorbe inscenácie tentokrát spolupracoval s kubánskou choreografkou a režisérkou Judith Sánchez Ruíz, ktorej sú témy povstania a revolúcie blízke. Dejiny Kuby sú predsa tiež poznačené spoločenským pnutím a revoltami, čo zanecháva stopu aj na umeleckej tvorbe. Dokonca aj v čase skúšania inscenácie prebiehali na Kube mohutné protesty. Judith Sánchez Ruíz sa dielom snažila vypovedať, že takéto hromadné protesty spájajú množstvo ľudských osudov a pomáhajú im demonštrovať spoločný cieľ – poraziť niečo, čo ich ohrozuje.

Po víťazstve nie je len inscenáciou, ide o väčší projekt (autorom koncepcie je Zebastián Méndez Marín), ktorého súčasťou je aj výstava muzeografie a online hra Classium. Všetky časti projektu pracujú s podobnou témou povstaní a revolúcií, len sa jej venujú inými prostriedkami, v niečom na seba však priamo nadväzujú. Autor výstavy a muzeografie, kostarický umelec Gustavo Monge, tu predstavuje objekty v podobe kartónových krabíc, ktoré návštevníkom odovzdávajú jeho posolstvá. Koncept projektu sa prejavil aj v propagácii, keď divadlo položilo na sociálnych sieťach svojim divákom otázky o spravodlivosti a mieri.

Medzinárodné osadenstvo súboru do inscenácií Divadla Štúdio tanca prináša rôznosť kultúrnych kontextov a v tomto prípade s tým choreografka aj priamo pracovala. Koncept inscenácie *Po víťazstve* je sústredený na vzťahy a javy po tom, ako sa zmena po proteste či dokonca revolúcii podpíše na spoločnosti. Čo príde po vyhlásení víťazstva? Bude to víťazstvo názorového spektra po voľbách, víťazstvo na bojisku, víťazstvo v osobných vzťahoch? To, akým spôsobom sú scény koncipované, je založené na spustení a zastavení boja: za akých podmienok sa dokážeme zmieriť a začať od začiatku. Objavujú sa tu aj fragmenty slov zo spomienok staršej generácie na vojnu, na náboženské či spoločenské predsudky.

Na začiatku trojica tanečníkov manipuluje s trojicou tanečníc, ktoré majú spustené vlasy tak, že im zakrývajú tváre, takže diváci cez ne nemôžu vidieť ich výrazy. Tanečníci presúvajú ich telá, formujú im končatiny. Dávajú ich do rôznych vzťahov v rámci priestoru. Vzápätí sa tanečníci navzájom zrážajú zo schodov, každý deklamuje časť nejakého prejavu a naťahujú sa o schody ako o rečnícky pult. Nakoniec si samolúbo sadnú na chrbty tanečníc a hovoria o čase ako o progresivite. Schodisko je jediný scénografický artefakt a všetci oň zvädzajú boj.

Tanečnice a tanečníci sú výborne fyzicky disponovaní – v reťazci scén, ktoré sa dynamicky v rýchlom slede rozohrávajú, dokážu vytrvať v nasadení a sústredení. Sóna sa veľmi rýchlo menia do duet až skupinových choreografií, do ktorých všetci a všetky dávajú množstvo fyzickej energie. Často prichádza medzi nimi k ostrým stretom. Choreografka Judith Sánchez Ruíz vrství scény, v ktorých sa pohybujú od vzájomnej manipulácie, vytvárania si svojho priestoru vo vzťahoch k ostatným až k pristúpeniu k dohode. Po mikrosúbojoch sa dostávajú do skupinovej choreografie, a tak sa jednotlivci stávajú synchronnou skupinou.

V závere schody tanečníci držia na svojich pleciach ako metaforu zodpovednosti za to, čo povieme. Je to proces, v ktorom sa ako spoločnosť po určitej zmene – pozitívnej alebo negatívnej – vysporiadavame s tým, čo sme prežili, keď sme sa snažili dosiahnuť zmier. To, čo nás predtým rozdeľovalo, by nás malo po víťazstve spojiť. Tvorivý tím kreuje pohybovo precízny svet plný zvrátov, v ktorom zdanlivo žiadne dohody neplatia. Ukazujú i to, čo predchádza procesom dohody, ktorá je pre tvorcov určitým zmierením nielen medzi sebou, ale aj s divákmi. Niektorí z tanečníkov a tanečníc v závere vchádzajú do hľadiska a rôznou intenzitou si s divákmi nimi podávajú ruky.

Záver je vyskladaný z rôznych dramaturgických vyústení, takže sa dojem rozkladá do viacerých, aj keď podnetných, myšlienok. Jeden z tanečníkov točí video, jedna tanečnica dáva inštrukcie ďalšej tanečnici, ktorá sa podľa nich pohybuje. Týmto vtipným spôsobom demonštrujú vnímanie súčasného tanca širokou verejnosťou, ktorá vysvetľuje nepochopenie tohto umenia jeho prílišnou abstraktnosťou. Témy sa tak na poslednú chvíľu premiešali a pribudli aj nové. Okrem kľúčovej témy dohody, usporiadania vzťahov po silných emóciách sprevádzajúcich radikálne zmeny, sa tvorcovia dostali aj k otázke zrozumiteľnosti súčasného tanca.

Kostýmy ladené do výrazných pastelových, ale aj studených farieb (Judith Sánchez Ruíz, Barbora Hrmová) majú v sebe nadčasovosť, v strihoch badať aj historizujúce prvky. Projekcie Davida Javorského zasa vytvárajú svojbytný animovaný svet postáv a postavičiek, ktoré sa v rôznej intenzite objavujú na plátne. V podobnej farebnosti vkladá do pohybovej akcie čiernobiele abstraktné projekcie, ktoré úderne dodávajú scénam atmosféru. Projekcia na pozadí napríklad zvýrazní nadrozmernú animovanú siluetu človeka, ktorá sa striedala s prehusteným uniformovaným davom postáv.

Dielo Po víťazstve (It All Started with a Winner) hovorí k divákovi súčasným choreografickým jazykom a sústredenými tanečnými výkonmi vytvára priestor pre pochopenie procesov zmierenia jedného s druhým. Konkrétne skúsenosti sú predobrazom na vytvorenie univerzálneho komunikačného kľúča, ktorý dokáže vytvoriť silnú reakciu naprieč kultúrami. Zisťujeme, že naše historické skúsenosti sú možno rozdielne, ale emócie, ktoré jednotlivé historické skúsenosti so sebou nesú, sú spoločné a prenosné.

Autor: Marek Godovič

Odborné korektúry: Katarína K. Cvečková

Jazykové korektúry: Anna Zajacová

PLATFORMA PRE SÚČASNÝ TANEC
TANEČNÁ SEZÓNA 2023/2024

PLAST